

Nämnden Svenska rum 26.03.2026

Utlåtande om fullmäktigemotionen om medlemskort för ungdomslokaler

Beredning och upplysningar:
Sorvastu Petu
Taipale Nina
Stark Elisa
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för Svenska bildningstjänster Högström Barbro

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen om en motion av Johanna Värmälä, Habiba Ali och 24 andra fullmäktigeledamöter 8.12.2025 om medlemskort för ungdomslokaler.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Johanna Värmälä, Habiba Ali och 24 andra ledamöter föreslår i en motion 8.12.2025 att Esbo stad inför ett obligatoriskt medlemskort för ungdomslokalerna. Enligt motionen fungerar det nuvarande frivilliga medlemskortet inte, eftersom ungdomsarbetarna inte har heltäckande kontaktuppgifter till alla unga och deras vårdnadshavare. Ledamöterna anser att ett obligatoriskt medlemskort är ett viktigt verktyg som inte begränsar användningen av tjänsterna och att kortet gör det möjligt för staden att på ett effektivare sätt främja barns och ungas välbefinnande och förbättra personalens säkerhet i arbetet.

Bakgrund

I Esbo ungdomstjänsters verksamhet genomförs Berättelsen om Esbo för åren 2025–2029, där Esbo förklarar sig vara barnens och ungdomarnas huvudstad. Enligt Berättelsen om Esbo upplever varje barn och ung person att hen hör till en grupp och blir behandlad med respekt. Alla ungdomar har en hobby som de tycker om. Ojämlighet och segregation minskas i barnens och ungdomarnas vardag. I Esbo stöder och främjar staden invånarnas delaktighet och erbjuder gemensamma lokaler och forum för möten. Staden ser till att lokalerna är tillgängliga.

Ungdomsarbetet styrs förutom av Berättelsen om Esbo också av ungdomslagen 1285/2016, som betonar vikten av att stödja de ungas uppväxt, självständighet och delaktighet. Lagen har som mål att stärka likabehandling, jämlikhet, delaktighet och möjligheter att påverka samt hobbymöjligheter och välbefinnande bland 0–28-åringar. Enligt lagen betonas det inom det kommunala ungdomsarbetet att unga lätt kan delta i kommunens verksamhet. Det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik RUNGPO (2024–2027) kompletterar helheten genom att definiera statsförvaltningens centrala

ungdomspolitiska mål, av vilka ett är att varje ung person har möjlighet till en intressant hobby med låg tröskel och att tillgången till verksamhet med låg tröskel ökas.

I Esbo genomförs mångsidig verksamhet med låg tröskel för unga. Verksamheten omfattar såväl fritid och hobbyer som rådgivning och stöd. Esbo ungdomstjänster har 20 finska ungdomslokaler och Svenska bildningstjänster har en svensk ungdomslokal. I ungdomslokalerna arbetar sammanlagt cirka 80 ungdomsledare. Utgångspunkten för ungdomslokalernas verksamhet är att erbjuda ungdomarna en trygg och rusmedelsfri plats där de kan tillbringa sin tid med låg tröskel och möta andra ungdomar och trygga vuxna. Verksamheten är ungdomsorienterad, avgiftsfri och rusmedelsfri. Ungdomsledarna är trygga vuxna som bygger upp en gemenskap, stöder de ungas uppväxt och tillsammans med de unga och partner skapar en plats där de unga kan få upplevelser, lära sig samt tillbringa sin fritid som sig själva. Kärnan i verksamheten är möten med de unga.

Den nuvarande praxisen med medlemskort för ungdomslokaler har utvecklats med tiden. År 2022 övergick man från ett papperskort till en mobilversion. Ungdomstjänsternas medlemskort var obligatoriskt fram till 24.3.2023. Kravet slopades, eftersom ungdomarna trots aktiv uppmuntran inte tog medlemskortet i bruk i större utsträckning. På detta sätt ville man säkerställa en låg tröskel för tjänsterna och lika möjligheter för alla att delta. Att skaffa ett medlemskort är inte en förutsättning för deltagande i öppen verksamhet i ungdomslokalerna, men ungdomarna måste ha kortet om de vill delta i utflykter och verksamhet som pågår över natten.

Medlemskortet för ungdomslokaler är ett avgiftsfritt mobilmedlemskort som vårdnadshavaren ansöker om och som förutsätter stark autentisering och användning av smarttelefon av den unga. Det ansöktes om frivilliga medlemskort sammanlagt 580 gånger år 2025.

På riksnivå finns det ingen enhetlig linje i praxis för medlemskort inom det kommunala ungdomsarbetet. Praxis för om kortet är obligatoriskt eller inte varierar. I synnerhet inom ungdomsarbetet i små städer och kommuner är medlemskortet obligatoriskt. Inom ungdomstjänsterna i de sex största städerna är medlemskortet obligatoriskt i Helsingfors och Vanda. I Uleåborg, Åbo och Tammerfors används inget medlemskort alls.

Via medlemskortet får ungdomsledarna vårdnadshavarens namn och telefonnummer, vilket gör det lättare att ta kontakt i situationer där ungdomarnas välmående eller beteende väcker oro. Utan medlemskort har handledarna inte vårdnadshavarnas kontaktuppgifter, om inte de unga själva ger dem. I enlighet med de yrkesetiska principerna för ungdomsarbetet kontaktas vårdnadshavarna efter att det först diskuterats med den unga och med hens samtycke, och den unga deltar redan från början i behandlingen av ärendet genom att själv ge sin vårdnadshavares kontaktuppgifter.

Med tanke på främjandet av välbefinnandet begränsas fördelarna med medlemskortet av att dataskyddslagen hindrar de anställda inom ungdomsarbetet från att dela de ungas personuppgifter sinsemellan. Därför kan man bara informera samarbetspartnerna anonymt om frågor som gäller den unga, så att man ändå kan reagera på dem. Detta innebär att medlemskortet inte i sig ökar de ungas välbefinnande, utan välfärden bygger fortfarande på diskussioner, förtroende och etiskt hållbart arbete med de unga.

Oron för ungdomslokalernas säkerhet som uttrycktes i motionen är motiverad, eftersom det år 2025 antecknades 24 farliga och hotfulla situationer i ungdomslokalerna i stadens Hessu2-system. Säkerheten är en central del av ungdomslokalernas verksamhet och medlemskortet kan vara en stödåtgärd, men det löser inte i sig säkerhetsutmaningarna. Säkerheten i ungdomslokalerna främjas på flera parallella sätt, såsom framförhållning och identifiering av risker i vardagen, stärkande av personalens kompetens genom inskolning, utbildning och gemensamma verksamhetsmodeller, utveckling av verksamhetspraxis i ungdomslokalerna, ett övergripande underhåll av arbetsmiljön för att säkerställa en trygg verksamhet samt tillräckliga personalresurser som möjliggör närvaro och hantering av olika situationer.

I en enkät om ungdomslokaler som genomfördes inom ungdomstjänsterna år 2025 uppgav 82,9 procent av dem som svarade (511 personer) att de känner sig trygga i ungdomslokalerna. I en enkät som genomfördes i den svenska ungdomslokalen uppgav alla de 10 personer som svarade att de känner sig trygga. Detta visar att största delen av de unga upplever att verksamheten är trygg, även om det fortfarande finns utvecklingsbehov.

Ett obligatoriskt medlemskort kan höja tröskeln för deltagande och försvaga ställningen för just de unga som drar störst nytta av ungdomslokalernas verksamhet. Registreringen kan upplevas som formell eller besvärlig, vilket innebär att en del av de unga låter bli att komma helt och hållet. Särskilt utsatta är de unga som inte har en smarttelefon, stark autentisering eller en vårdnadshavare som kan skaffa sådana. Ett obligatoriskt kort kan alltså utesluta unga från hobbyer och trygga fritidsmiljöer och på så sätt öka risken för utslagning.

Ett obligatoriskt medlemskort skulle minska de ungas jämlikhet, försämra tillgången till ungdomslokaler och göra verksamheten mindre attraktiv. Ett obligatoriskt kort skulle skapa en ny tröskel som inte skulle behandla alla ungdomar lika. Ungdomslokalernas verksamhet skulle inte längre vara öppen och sådan som de unga kan delta i med låg tröskel. En del av de unga skulle då börja använda andra tjänster i staden eller offentliga lokaler där det inte finns yrkesutbildade personer inom ungdomsarbetet närvarande. Detta kan leda till mer störningar och minska på

trygga kontakter med vuxna. Ungdomstjänsternas möjligheter att nå och stödja de unga skulle försvagas.

Vid beredningen av svaret begärdes utlåtanden av Esbo ungdomsfullmäktige, Esbo stads bibliotekstjänster och Stationens barn rf. Utlåtandena finns som bilagor. Som grund för beredningen bedömdes konsekvenserna av olika alternativ på nytt.

Sammandrag

Om medlemskortet skulle vara obligatoriskt skulle det påverka både personalens vardag och de ungas möjligheter att delta. Dessutom skulle det innebära både fördelar och problem. Å ena sidan skulle en obligatorisk registrering kunna förtydliga processerna och göra det möjligt att samla in uppgifter i de situationer där det behövs. Å andra sidan kan en del av de unga stöta på hinder i anslutning till ibruktagandet av medlemskortet, vilket kan försvaga deras deltagande i verksamhet med låg tröskel och öka risken för att de inte kan utnyttja tjänsterna. Uppgifter om vårdnadshavarna samlas redan nu när det är nödvändigt, såsom vid utflykter och verksamhet som pågår över natten.

De flesta unga lämnar uppgifterna om vårdnadshavaren frivilligt när de behövs.

Medlemskortet är för närvarande frivilligt för att tröskeln för deltagande ska förbli låg. Om medlemskortet skulle vara obligatoriskt skulle det strida mot målen i Berättelsen om Esbo 2025–2029, ungdomslagen 1285/2016 samt de program inom ungdomsarbetet och de utlåtanden som begärts av intressentgrupper och ungdomsfullmäktige som nämns i texten.

Ett obligatoriskt medlemskort skulle kunna försvaga jämlikheten och hindra i synnerhet unga i en mer utsatt ställning att delta i verksamheten. Säkerheten i ungdomslokalerna främjas genom att föregripa och identifiera risker och genom att utveckla personalens kompetens och praxis samt genom tillräckliga resurser. Det yrkesmässiga arbetssättet inom ungdomsarbetet förutsätter inget medlemskort. Största delen av de unga upplever sig trygga i ungdomslokalernas verksamhet. Alla vårdnadshavare har möjlighet att skaffa medlemskort om de så önskar och de uppmuntras också att göra det.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite nuorisotilojen jäsenkorteista 8.12.2025
- Oheismateriaali 2 Aseman Lapset ry, lausunto Espoon nuorisopalveluille
- Oheismateriaali 3 Espoon nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen
- Oheismateriaali 4 Espoon kaupunginkirjasto, lausunto Espoon nuorisopalveluille

För kännedom